

Clausul ind, at, i det Samme Ansøgningen indgaaer, skulde Stamhuset være forbrudt, selv om den kongelige Bevilling bagefter indløb. Det var nærmest denne korte historiske Bemærkning, jeg vilde tillade mig; jeg kunde ganske vist have Lyst til endnu med et Par Ord at imødegaae den ærede Rigsdagsmand fra Nykjøbing paa Falster (Monrad); men, da jeg veed, at den ærede Rigsdagsmand for Præsto Amt's 4de Valgfreds (Grundtvig) har Ordet efter mig, skal jeg lade det beroe herved.

Grundtvig: Det kan jo nok være, at det var et altfor rosenfarvet Haab, da jeg tænkte, det var muligt at faae den ærede Rigsdagsmand fra Nykjøbing (Monrad) til at forstaae, at der slet ikke var nogen Selvmødsigelse i det Endringsforslag, der gaaer ud paa, at der kun skulde gives Bevilling til, at visse Besiddere af Lehnsgodser eller Fideicommisser maatte sælge til fri Eiendom, naar der ikke i Crectionsbrevene var en Bestemmelse eller Antydning om, at Lehnene eller Fideicommisserne vare stiftede med Hensyn til Fæstebøndernes Lary — jeg siger, det kan jo nok være, at det var et for stort Haab, da man jo vel kunde sige efter gammel Regel, at, skulde Nogen af os lære hinanden til bedre Forstand, saa maatte det være ham; men imidlertid anseer jeg det dog slet ikke for umuligt, og vil derfor idetmindste troe, at jeg, dersom Nogen ellers her i Thinget skulde være i samme Misforstand, da med et Par Ord kunde bringe ham til Forstand; thi den hele Misforstand beroer jo derpaa, at man forudsætter, at den Bevilling, som gives vedkommende Lehn- eller Fideicommissbesiddere til at afhænde sit Gods til den høieste Priis, han kan faae, er en Günst imod Fæstebønderne; thi, var det en Günst imod Fæstebønderne, blev det vistnok en Selvmødsigelse, at der ikke skulde gives ham denne Bevilling, naar de, som oprettede Fideicommisserne eller Lehnene, have sagt, at de ville see paa Bondens Bedste. Men er det nu til hans Bedste? Det er paa ingen Maade sagt, at det bliver til Bondens Bedste, saa jeg mener, at man kan meget godt sige, at der ikke bør gives ham en saadan Bevilling — som kan være til stor Skade for Fæstebønderne —, dersom der er den mindste Antydning om,

at det ikke blot var hans Lary, som faaes paa, da Lehnene og Fideicommisserne bleve oprettede, men ogsaa Fæstebøndernes.

Formanden: Rigsdagsmanden for Svendborg Amt's 6te Valgfreds har Ordet.

J. N. Hansen: Ja, det var nærmest for at besvare den besynderlige Maade, hvorpaa den ærede Rigsdagsmand for Maribo Amt's 4de Valgfreds (Monrad) optog et Forslag, som ogsaa den sidste ærede Taler omtalte, at jeg har udbedet mig Ordet. Den ærede Rigsdagsmand for Maribo Amt's 4de Valgfreds talte, som om det kun var Mening at udstede Bevilling til at sælge til Fæstebønderne; havde det været Mening, saa havde hans besynderlige Misforstaaelse af Forslaget ikke været nogen Misforstaaelse, saa havde det været en Selvmødsigelse at sige, at de Lehnbesiddere, i hvis Crectionsbrev det var udtalt, at Hensynet til Fæstebøndernes Lary ogsaa havde været en medvirkende Grund til Dypretelsen, ikke skulde kunne faae Bevilling til at sælge, men, hvor en saadan Clausul ikke var indført, skulde Bevillingen kunne faaes; men, da disse Bevillinger ikke alene omhandle Tiladelse til at sælge til Fæstebønderne, men ogsaa Tilladelse til at sælge til den Høistbydende, til hvem Vedkommende vil sælge til, saa er det noget ganske Andet, saa er det, som jeg sagde, kun en Bevilling til, at Pengemand og Andre kunne tage Gaardene fra de Fæstebønder's Familier, som hidtil have havt dem i Brug. Det har undret mig dobbelt at høre den ærede Rigsdagsmand modsætte sig dette Forslag, da han, som det ærede Thing bekendt, har forelagt et Lovudkast for det private Fæstegodses Overgang til Selveiendom, og deri har han jo udtrykkeligt opført en Bestemmelse om, at det er de vedkommende Fæstere, som have Adgang til at forlange Gaardene til Selveiendom; der har han altsaa erkjendt, at man skylder, enten som et Retferdigheds eller — om han vil — som et Billighedskrav at indskrænke Afdgangen til at faae Gaardene til Fæstefamilierne. Har han erkjendt det, saa har jeg ogsaa den Tro, at han her vil erkjende, at det er urigtigt paa disse Fideicommissgodser at stille Fæsterne blot for Concurrence med alle andre Vedkommende.